

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

СИЛАБУС

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ -

комплексна дисципліна, що сприяє формуванню базових знань про закономірності і принципи функціонування людської психіки: процесів, станів та властивостей, а також особистості в цілому. Загальна психологія займає особливе положення серед всіх напрямків, поєднуючи різні психологічні галузі в цілісне наукове знання.

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Практична психологія
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	IV
навчальний рік	2022-2023
обсяг дисципліни	3 кредитів/ 90 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none">• 14 - лекційних• 16 - семінарських• 30 - самостійна робота
форма контролю	Іспит
викладач	ФЕДЬКО Світлана Леонідівна, кандидат психологічних наук, https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	svitlana.fedko@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- [АНОТАЦІЯ](#)
- [ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПОЛІТИКА КУРСУ](#)
- [ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ](#)
- [СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ](#)
- [ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ](#)
- [ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ](#)
- [РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА](#)

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «**Загальна психологія**» є обов'язковим компонентом (ОК 1) освітньої програми «Практична психологія». Вона займає одне з центральних та системоутворюючих місць в системі фахової підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія і сприяє формуванню теоретико-методологічного базису професійного світогляду та діяльності фахівця в галузі психології.

Предметом вивчення дисципліни є психічні процеси, стани і властивості особистості, а також низка феноменів, що з ними пов'язані. Лекційне викладення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням студентами самостійних завдань, спрямованих на опрацювання літературних джерел і систематизації основного масиву знань, що складають зміст курсу.

Дисципліна «Загальна психологія» є вихідним пунктом у залученні майбутніх фахівців до систематичного знайомства з основами психологічної теорії, методологічними питаннями, практикою психологічних досліджень, історією становлення наукової психології у її різноманітних і різнорівневих зв'язках з природничими, гуманітарними, технічними дисциплінами.

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «**Загальна психологія**» полягає у формуванні у здобувачів уявлень про психологічну науку та психологічне пізнання, його специфіку, методи, предмет, та завдання, її основні категорії, місце серед інших наук; знайомстві з основними закономірностями формування, функціонування та розвитку психіки сучасної людини як продукту еволюції у ході суспільно-історичного розвитку.

Оскільки компетентістний підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Практична психологія», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні: **інтегральна компетентність** - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність глибоко розуміти вітчизняні культурні традиції та їх вплив на психічну діяльність і повсякденну поведінку; глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних

цінностей людства; **фахові компетентності**: здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ; здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків; здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел; здатність дотримуватися норм професійної етики.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення дисципліни «**Загальна психологія**» здобувачі мають:

- знати предмет, завдання та структуру загальної психології; методи психологічного дослідження;
- знати особливості психічних процесів, станів, властивостей, закономірності психічного життя індивіда;
- знати провідні напрями розвитку та основні проблеми сучасної психологічної науки;
- уміти самостійно аналізувати наукові першоджерела з психології;
- уміти аналізувати співвідношення психічного і фізіологічного у їх взаємозв'язку та специфіці;
- уміти використовувати засвоєні теоретичні знання для розв'язання психологічних завдань;
- бути здатними до самостійного планування, організації та здійснення теоретичних досліджень;
- бути здатними ефективно формувати комунікативну стратегію в різних професійних ситуаціях;
- бути здатними самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- бути здатними приймати самостійні рішення та відстоювати погляди у розв'язанні професійних завдань із дотриманням меж своєї компетентності та норм професійної етики.

Вивчення курсу сприяє досягненню таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 19. Враховувати ментальні та релігійні особливості досліджуваних та клієнтів у професійній роботі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що зазначена нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістових та організаційних питань з курсу рекомендується використовувати **чат в системі MS Teams** у робочий час. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі MS Teams); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами вищої освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до тестування за темою пропущеного заняття або до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання усіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс викладається у форматі **лекцій**, які розкривають основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. [тематичний план курсу](#)); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору для кращого розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються більш поглиблено, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі обговорення із залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. [тематичний план курсу](#)).

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Загальна психологія», на **самостійну позааудиторну роботу** студента відведено 120 годин. Самостійна робота студентів складається з таких видів роботи: робота з основною та додатковою літературою, матеріалами з мережі Інтернет та конспектами лекцій; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка до семінарів та іспитів (заліків) безпосередньо перед ними. Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачу.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
I	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20
		іспит	30

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міждисциплінарні та міждисциплінарні зв'язки
«4»	студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням
«3»	студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання
«2»	студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«4»	робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані

«3»	робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково
«2»	робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані
«0»	робота не виконана

МКР проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

«5» – 20 балів
«4» – 16 балів
«3» – 12 балів
«2» – 8 балів
Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміє самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«4»	при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки
«3»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків
«2»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«0»	робота не виконана

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у III та IV семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

« відмінно »	– 30 балів
« добре »	– 23 бали
« задовільно »	– 18 балів
« незадовільно »	– 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни
«добре»	в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками
«задовільно»	поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення
«незадовільно»	відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу

- ✓ Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

МОДУЛЬ 1. ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ІНДИВІДА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9. ЗДІБНОСТІ В СИСТЕМІ ПСИХІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ІНДИВІДА		години
Лекція 1	Уявлення про здібності. Природа людських здібностей <ul style="list-style-type: none"> • <i>Поняття про здібності. Передумови їх формування.</i> • <i>Види здібностей. Рівні розвитку здібностей.</i> • <i>Проблема вимірювання здібностей.</i> 	2
	Семінар 1. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Загальне уявлення про здібності. Відмінність здібностей від знань, умінь і навиків.</i> • <i>Ознаки здібностей. Умови та передумови формування здібностей.</i> • <i>Види та рівні розвитку людських здібностей.</i> • <i>Властивості нервової системи людини та розвиток здібностей.</i> • <i>Підходи до діагностики здібностей.</i> 	2
Лекція 2	Здібності, задатки та індивідуальні особливості людини <ul style="list-style-type: none"> • <i>Проблема співвідношення задатків та здібностей.</i> • <i>Умови й передумови формування здібностей.</i> • <i>Чинники, що сприяють прискореному розвитку здібностей. Умови раннього прояву здібностей у дітей.</i> 	2
	Семінар 2. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Задатки як природні передумови до розвитку здібностей.</i> • <i>Теорії походження здібностей.</i> • <i>Задатки та проблема профорієнтації.</i> • <i>Здібності, обдарованість та талант: взаємозв'язок та різниця в цих явищах.</i> 	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10. ТЕМПЕРАМЕНТ		
Лекція 3	Поняття про темперамент. Темпераментальні властивості. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності <ul style="list-style-type: none"> • <i>Темперамент в структурі психічних властивостей індивіда.</i> • <i>Історія вчень про темперамент.</i> • <i>Тип вищої нервової діяльності та темперамент.</i> • <i>Властивості темпераменту.</i> • <i>Характеристика темпераментів.</i> 	2
	Семінар 3. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Поняття про темперамент.</i> • <i>Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості.</i> • <i>Властивості нервової системи і темперамент.</i> • <i>Сучасні уявлення про фізіологічні основи темпераменту.</i> • <i>Феномен темпераменту в теорії часу Б.Й. Цуканова.</i> 	2
Лекція 4	Теорії темпераменту <ul style="list-style-type: none"> • <i>Конституційні теорії темпераменту.</i> • <i>Генетична теорія типів темпераменту.</i> • <i>Типи ВНД і темперамент.</i> • <i>Факторні теорії темпераменту.</i> • <i>Співвідношення темпераменту й характеру.</i> 	2
	Семінар 4. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Соматична та конституційна теорії темпераменту.</i> • <i>Нейрофізіологічні теорії темпераменту.</i> 	2

<ul style="list-style-type: none"> • Сучасні теорії темпераменту. • Психологічна характеристика типів темпераменту: холероїдний, сангвіноїдний, флегматоїдний, меланхоліодний. • Проблема «чистих» типів темпераменту. • Поняття індивідуального стилю діяльності та його залежність від особливостей темпераменту. 	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ІНДИВІДА	
Лекція 5 Загальне уявлення про характер <ul style="list-style-type: none"> • Характер як психічна властивість особистості. • Історія розвитку характерологічних вчень. • Фізіологічні основи формування та вияву характеру. • Місце характеру в загальній структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. 	2
Семінар 5. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Особливості характеру як психічної властивості. • Фізіологічні основи характеру. Закономірності формування характеру. • Структура характеру та його властивості. • Поняття рис характеру. Класифікація рис характеру. 	2
Лекція 6 Типологія характерів <ul style="list-style-type: none"> • Структура рис характеру. • Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері. • Механізми формування характеру в онтогенезі. • Поняття національного характеру. 	4
Семінар 6 Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Проблема типології характеру; основні напрями характерології (фізіологічні, конституційні тощо). • Взаємозв'язок та взаємообумовленість темпераменту і характеру. • Вікові особливості становлення рис характеру. 	2
Лекція 7 Акцентуації характеру <ul style="list-style-type: none"> • Проблема межових станів в психології. • Поняття і явище акцентуацій. • Типи акцентуацій, їх характеристика. 	2
Семінар 7 Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Психічна норма, акцентуація характеру, психопатія. Тріада критеріїв психопатії. • Концепція “акцентуованих особистостей” К. Леонгарда. • Класифікація акцентуацій характеру за А. Лічко. • Місце характеру в загальній структурі особистості. 	2
Семінар 8. Модульна контрольна робота	2

САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ

- Здобувачі виконують низку завдань відповідно до тематичного плану дисципліни. Детальна інструкція щодо виконання і оформлення самостійної роботи розміщена у команді дисципліни у системі Microsoft Teams.

Питання рівня А (репродуктивний рівень)

1. Природа індивідуальних відмінностей.
2. Загальне уявлення про здібності. Відмінність здібностей від знань, умінь і навичок.
3. Види та рівні розвитку людських здібностей.
4. Загальні та спеціальні здібності. Структура спеціальних здібностей (приклад).
5. Інтелект як загальна здібність. Моделі інтелекту.
6. Задатки як природні передумови до розвитку здібностей.
7. Задатки та проблема профорієнтації.
8. Поняття та сутність функціонального органу як анатоμο-фізіологічної основи людських здібностей.
9. Властивості нервової системи як задатки до розвитку елементарних динамічних здібностей.
10. Підходи до вивчення здібностей.
11. Природа людських здібностей. Вроджені та середовищні фактори появи і становлення здібностей.
12. Проблема вимірювання і визначення здібностей.
13. Природа людських здібностей. Вроджені та середовищні фактори появи і становлення здібностей.
14. Здібності, обдарованність та талант: взаємозв'язок та різниця в цих явищах.
15. Поняття креативності в психології. Проаналізуйте співвідношення понять «здібності» та «креативність».
16. Поняття індивідуального стилю діяльності та проблема його обумовленості особливостями темпераменту.
17. Структура індивідуального стилю діяльності.
18. Поняття темпераменту в психології. Історія дослідження темпераменту.
19. Фізіологічні основи темпераменту.
20. Гуморальні теорії темпераменту.
21. Соматична та конституційна теорії темпераменту.
22. Властивості темпераменту.
23. Характерні ознаки темпераментальних властивостей людини.
24. Темперамент та діяльність. Поняття індивідуального стилю діяльності та його залежність від особливостей темпераменту.
25. Структура індивідуального стилю діяльності.
26. Теорії темпераменту.
27. Вчення про типи вищої нервової діяльності: досягнення і критика підходу.
28. Зв'язок темпераменту з типом вищої нервової діяльності. Основні властивості нервової системи, що визначають особливості темпераменту.
29. Регулятивна теорія темпераменту Я. Стреляу.
30. Концепція структури темпераменту В.М. Русалова.
31. Фізіологічні основи темпераменту та його структура.
32. Типи темпераменту і їх психологічні характеристики.
33. Проблема «чистих» типів темпераменту.
34. Взаємозв'язок темпераменту і психічних процесів.
35. Сучасні уявлення про фізіологічні основи темпераменту.
36. Значення темпераменту як фундаментального фактора часової організації індивіда і особистості.
37. Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості.
38. Зіставний аналіз теорій темпераменту Е. Кречмера та У. Шелдона.
39. Факторні теорії темпераменту (Г.Ю. Айзенк, С.Берт, Дж.Гілфорд, Л.Терстоун).
40. Особливості характеру як психічної властивості. Історія вивчення.
41. Поняття рис характеру. Історія дослідження.
42. Структура характеру та його властивості.
43. Поняття та явище «акцентуації характеру».

44. Аналіз співвідношення понять темперамент і характер.
45. Історія дослідження темпераменту.
46. Співвідношення понять «характер» та «особистість».
47. Проаналізуйте структуру характеру та його властивості.
48. Історія дослідження характеру людини як психічного явища. Підходи до типології характерів.
49. Методи дослідження особливостей характеру.
50. Фізіологічні основи характеру. Закономірності формування характеру.
51. Екстра- та інтроверсія як риси характеру.
52. Поняття акцентуацій характеру. Історія дослідження акцентуацій.
53. Психічна норма та акцентуація характеру. Концепція “акцентуєваних особистостей” К.Леонгарда.
54. Поняття соціального характеру. Типи соціальних характерів за Е.Фроммом.
55. Сенситивний вік і динаміка формування рис характеру. Проблема зміни характеру протягом життя.
56. Індивідуальне та типове в характері.
57. Співвідношення біологічного і соціального в природі характеру.
58. Основні напрямки характерології та їх особливості.
59. Статистичні описові підходи до вивчення характеру.
60. Зіставний аналіз вчення про акцентуації характеру К. Леонгарда і А.Є. Лічко.
61. Розвиток характеру та стратегії виховання. Вікові особливості становлення рис характеру.
62. Місце характеру в загальній структурі особистості.

БАЗОВІ:

1. Бенеш Г. Психологія: Atlas: Довідник: Пер. з нім. / Наук. ред. пер. В.О. Васютинський. К. : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія. Львів : Априорі, 2016. 382 с.
3. Долинська Л.В. Загальна психологія : Хрестоматія. К. : Каравела, 2017. 640 с.
4. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
5. Максименко С. Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. Київ : МАУП, 2020. 256 с.
6. Москалець В.П. Загальна психологія. К. : Ліра, 2020. 564 с.
7. Основи практичної психології / За заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. Київ : Либідь, 2003. 536 с.
8. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник. К. : Каравела, 2020. 418 с.
9. Рибалка В.В. Методологічні проблеми наукової психології: посібник. Київ: Талком, 2017. 245 с.
10. Цимбалюк І.М. Психологія: навч. посіб. для вузів. К. : Професіонал, 2006. 576 с.
11. APA Dictionary of Psychology / VandenBos G.R. editor in chief. American Psychological Association, 2015. 1204 p.
12. Matsumoto D., Juang L. Culture and Psychology. Cengage Learning EMEA, 2016. 503 p.

ДОДАТКОВІ:

1. Клименко В.В. Механізм творчості: дефекти, компенсація, норма. *Психологія*. 2002. № 1. С. 10-11.
2. Клименко В.В. Психологія творчості. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 480 с.
3. Носенко Е.Л., Четверик-Бурчак А.Г. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху: монографія. Київ : Освіта України, 2016. 182 с.
4. Najm N. Big Five Traits: A Critical Review. *Gadjah Mada International Journal of Business*. 2019. № 21. P. 159-186.
5. Rothbart M., Ahadi S., Evans D. Temperament and personality: Origins and Outcomes. *Journal of personality and social psychology*. 2020. №78. P. 122-35.